

**2026 Kartuizerinnenstraat,
Brugge: Resultaten archeologische
prospectie met ingreep in de bodem
(proefsleuvenonderzoek)**

Dieter Verwerft, Femke Germonpré, Mathias D'hulst,
Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

2026 Kartuizerinnenstraat, Brugge: Resultaten archeologische prospectie met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek)

Auteurs: Dieter Verwerft, Femke Germonpré, Mathias D'hulst, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen
Uitvoerder: Raakvlak
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, 2026

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak Archeologisch Onderzoek.

Inhoud

Deel 1: Bureauonderzoek

1	Administratieve gegevens	5
2	Inleiding	6
2.1	Synthese bureau- en landschappelijkbodemonderzoek.....	6
2.2	Synthese onderzoeksstrategie	8
3	Onderzoeksopdracht	10
3.1	Onderzoeksvragen	10
4	Assessmentrapport	12
4.1	Inleiding.....	12
4.2	Beschrijving van de aardkundige opbouw van het gebied	14
4.3	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren.....	18
4.4	Assessment van de vondsten	20
5	Besluit	22
5.1	Onderzoeksvragen	22
5.2	Besluit proefsleuvenonderzoek.....	22
6	Afweging noodzaak verder onderzoek.....	25
7	Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek.....	25
8	Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek.....	27
9	Bibliografie	27
10	Bijlagen.....	28

BR2026KA	2026B206	plan 2	02/03/2026
----------	----------	--------	------------

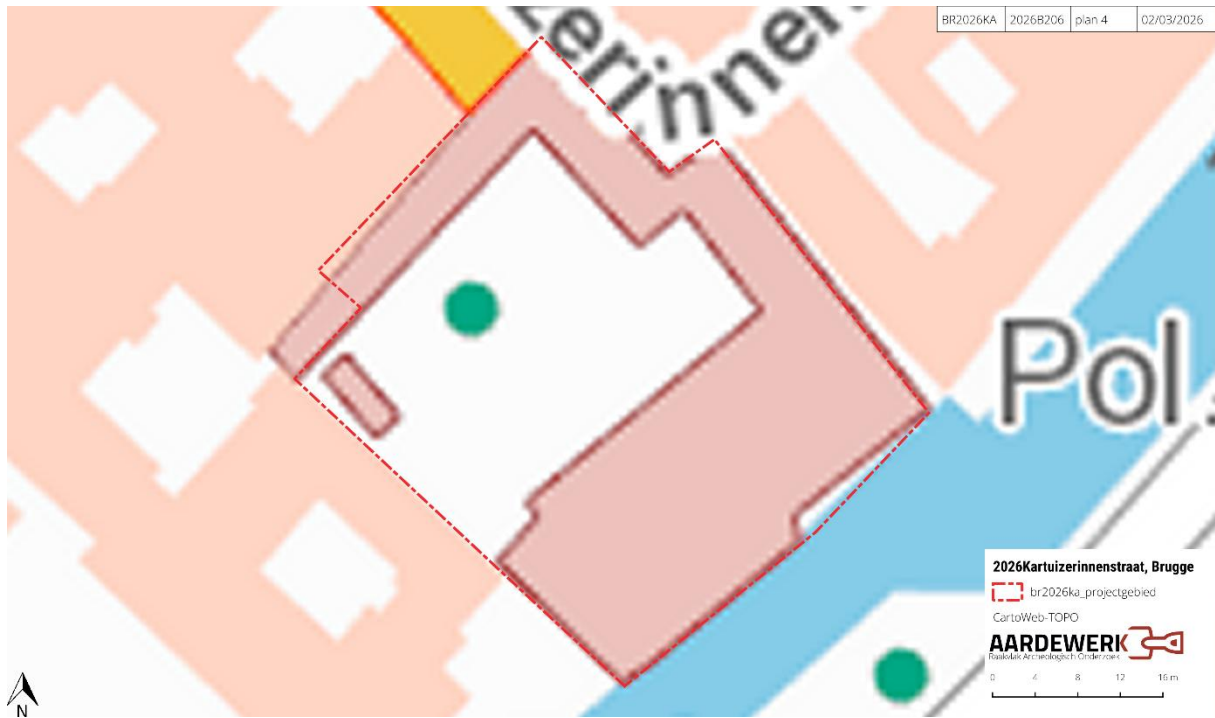
Figuur 1: Situering van het projectgebied (agiv)

Figuur 2: Het projectgebied op het Grootchalig Referentiebestand (agiv)

Figuur 3: Het projectgebied op de orthofoto uit 2024 (agiv)

Figuur 4: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart: 1/10 000 (agiv)

1 Administratieve gegevens

2026 Kartuizerinnenstraat, Brugge

Projectcode bureauonderzoek:	2026B206
Naam aanvrager:	Dieter Verwerft
Erkennings nummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00103
Naam site:	2026 Kartuizerinnenstraat, Brugge
Projectcode Raakvlak:	BR2026KA

Titel: 2026 Kartuizerinnenstraat, Brugge: Resultaten archeologische prospectie met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek)

Uitvoerder: Raakvlak

Auteurs: Dieter Verwerft, Femke Germonpré, Mathias D'hulst, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot Brugge en Ommeland (Raakvlak), Kleine Pathoekeweg 44, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Kartuizerinnenstraat 4, 8000 Brugge

Bounding box: zie archeologieloket

Naam site: 2026 Kartuizerinnenstraat, Brugge; afkorting: BR2026KA

Kadaster: Brugge, afdeling 3, sectie C, perceelsnummer 154h

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: proefsleuvenonderzoek

Periode: maart 2026

Archeologische verwachting: matig potentieel voor archeologische sporen en structuren vanaf de 13e eeuw, kans op sporen en menselijke resten Kartuizerinnenklooster

Aanleiding van het onderzoek: realisatie fietsshelling, plaatsen regenwaterputten, infiltratiekragen, vernieuwen nutsleidingen, algemene omgevingsaanleg

ID archeologienota: 26522

2 Inleiding

De bouwheer plant de gefaseerde restauratie en aanpassing van het huidige politiecommissariaat District Centrum in de Kartuizerinnenstraat 4 in Brugge. Dit onderzoek kadert in de omgevingsvergunningsaanvraag met betrekking tot de heraanleg van de binnenkoer. De vergunningsplichtige werken met bodemingrepen omvatten de aanleg van een 14 m lange en 2,2 m brede inrijhelling voor fietsen tegen de zuidwestelijke gevel, gefundeerd op micropalen met een maximale uitgravingsdiepte van 2,6 m onder het maaiveld (grotendeels binnen het bestaande onderkelderde volume). Daarnaast worden twee gekoppelde regenwaterputten van 5000 liter met infiltratiekratten voorzien (maximale footprint ongeveer 14 m² voor de putten en 30 m² voor de kratten, tot ongeveer 3 m diep), evenals drie septische putten (één van 3000 liter en twee van 7500 liter, samen een footprint van ongeveer 34 m²) met leidingen tot circa 1,2 m diep. De overige werken op het binnenplein, waaronder verhardingen en parkeerplaatsen, hebben een beperkte verticale impact tot ongeveer 50 cm onder het maaiveld.

In 2023 is een archeologienota opgesteld voor dit project met focus op de kelders (ID: 26522). In 2024 is een aangepaste archeologienota ingediend met focus op het binnenplein (ID: 29308). Voor het huidig onderzoek is enkel deze tweede archeologienota relevant. In 2023 is een opgraving uitgevoerd in de kelders.

Het plangebied bevindt zich in het zuiden van de historische binnenstad van Brugge. Op het gewestplan is de hoofdbestemming 'woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde' (0101). Het gebouwencomplex Kartuizerinnenklooster is een beschermd monument (ID: 12240). Het volledige Kartuizerinnenklooster – inclusief het binnenplein – is vastgesteld bouwkundig erfgoed (ID: 150751). De panden liggen ten westen van de Kartuizerinnenstraat, ten noorden van de Dijver en ten zuiden van de Oude Burg. Het perceel is groter dan 300 m² en de effectieve ingreep in de bodem is groter dan 100 m², waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet overschreden worden. Het projectgebied bevindt zich in een vastgestelde archeologische zone: de historische stadskern van Brugge. Het terrein ligt niet in een gebied waar geen archeologie verwacht wordt of een beschermde archeologische site.

De conclusie van de archeologienota opgesteld in 2024 is dat vervolgonderzoek, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, noodzakelijk is. Deze nota is gebaseerd op de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek.

2.1 Synthese bureauonderzoek

De synthese van het bureauonderzoek is gebaseerd op de archeologienota (Roelens, 2024a). Op basis van het bureauonderzoek (AOE-code: 2024B209) kan geen lage archeologische verwachting voor het projectgebied worden beargumenteerd.

Op vraag van de bouwheer werd in 2024 een archeologienota in de vorm van een bureauonderzoek opgesteld naar aanleiding van de heraanleg van de binnenkoer aan Kartuizerinnenstraat 4 (District Centrum van de Lokale Politie Brugge). Daarbij werden alle beschikbare landschappelijke, historische en archeologische bronnen geraadpleegd om de impact van de geplande bodemingrepen op het

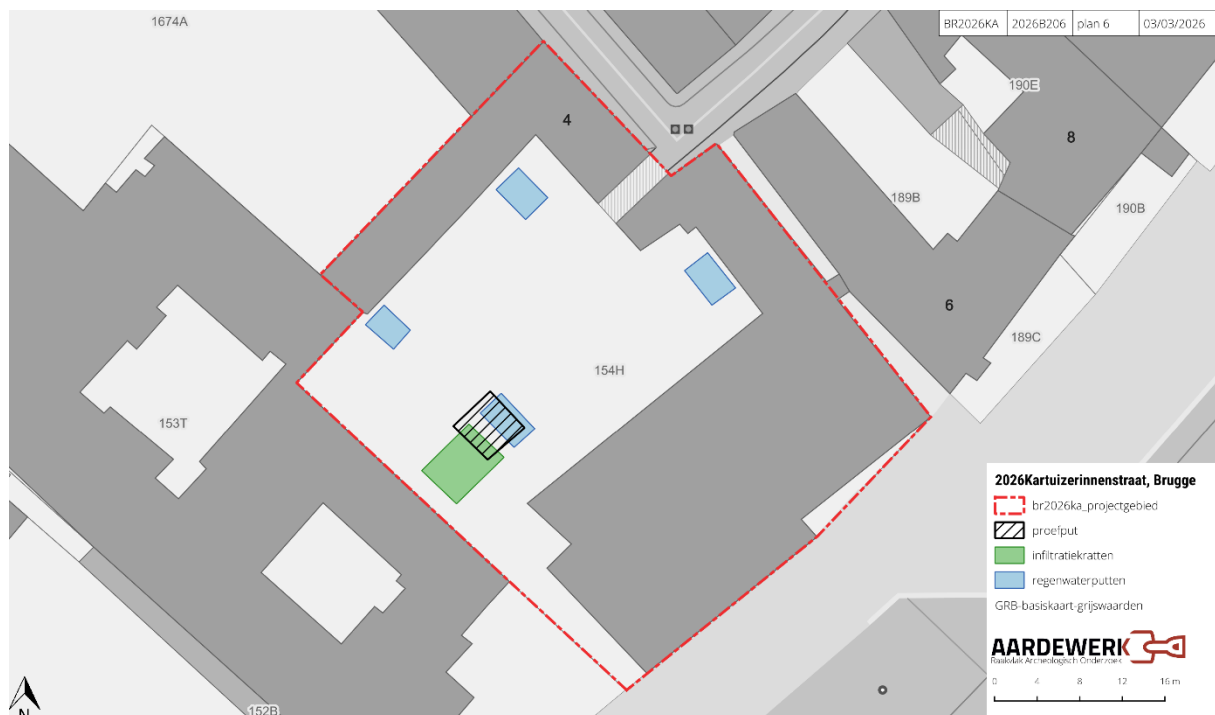

2.2 Synthese onderzoeksstrategie

De onderzoeksstrategie is integraal overgenomen uit het Programma van Maatregelen (Roelens, 2024b). Op basis van het bureauonderzoek is voldoende informatie verzameld over het projectgebied. Deze informatie wijst op een complexe bouwgeschiedenis.

Het archeologisch vooronderzoek wordt uitgevoerd na het verkrijgen van de omgevingsvergunning en vóór de start van de geplande werken, conform hoofdstuk 8.6 van het Onroerenderfgoeddecreet. Verspreid over de zones met bodemingrepen wordt minstens één proefput van minimaal 4 bij 4 m aangelegd ter hoogte van de geplande cluster van regenwaterputten en infiltratiekragen, met bijzondere aandacht voor de impactzones van de ingrepen. Eventuele verhardingen worden lokaal verwijderd, waarna machinaal wordt afgegraven met een platte bak tot op het eerste relevante archeologische niveau, onder begeleiding van een erkend archeoloog. Opgelegde vlakken worden niet bereden. Grondsporen worden per niveau volledig geregistreerd vooraleer verder te verdiepen. Bakstenen structuren, muren en vloeren blijven maximaal bewaard en worden gedetailleerd gedocumenteerd (fotografisch, planmatig en waar nodig met detailopnames), zeker bij decoratieve of patroonvloeren. Indien archeologische resten worden vastgesteld, worden zones voor vervolgonderzoek afgebakend en wordt bepaald of een opgraving dan wel werfopvolging aangewezen is. De uitvoering gebeurt volgens de Code Goede Praktijk, met eventuele bijkomende maatregelen indien de sporen of vondsten dit vereisen.

Het veldwerk wordt uitgevoerd door een team van twee archeologen, waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met stedelijk onderzoek en complexe verticale stratigrafie, bij voorkeur in de Brugse binnenstad. Gezien de reële kans op het aantreffen van menselijke resten wordt een fysisch-anthropoloog op afroep voorzien. Het terreinwerk wordt geraamd op drie werkdagen, met een verwerking en rapportage in een één-op-éénverhouding tot het aantal terreindagen. Het onderzoek kan enkel plaatsvinden indien aan alle veiligheidsvoorwaarden is voldaan. De risicofactoren sluiten hierbij aan. Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeuren conform de bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet, waarbij vooraf duidelijke afspraken worden gemaakt over bewaring en depot. Afwijkingen van de voorziene methode worden niet verwacht.

Figuur 6: Het vooropgestelde sleuvenplan ten opzichte van de voornaamste bodemingrepen en de GBR-basiskaart (agiv)

3 Onderzoeksopdracht

De onderzoekstrategie – beschreven in het Programma van Maatregelen - bestaat uit de aanleg van één proefput. Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd om archeologische resten in de onverstoorde moederbodem te evalueren (zie Code Goede Parktijk hoofdstuk 8.6). De 4 bij 4 m grote proefput wordt aangelegd door een kraan.

Criteria wanneer afgeweken wordt van de voorziene onderzoeksmethode:

- wanneer blijkt dat de bodem over een grote oppervlakte sterk verstoord is, kan de locatie van een proefsleuf verschoven worden
- wanneer blijkt dat een proefsleuf volledig gelijk loopt met een langwerpige spoor (een gracht), dan kan de ligging van de proefsleuf verschoven worden

Criteria waaruit blijkt dat het onderzoeksdoel succesvol bereikt is:

- wanneer alle onderzoeksvragen beantwoord zijn en:
  - o het terrein na aanleg van alle proefsleuven archeologievrij kan verklaard worden
  - o het terrein of een gedeelte daarvan weerhouden wordt voor vervolgonderzoek

De onderzoekstrategie wijkt niet af van de Code Goede Praktijk.

3.1 Onderzoeksvragen

Het doel van het archeologisch onderzoek is een antwoord te bieden op volgende vragen:

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de relatie tussen het bestaande gebouwenbestand en het aanwezig archeologisch erfgoed?
- Zijn er andere bouwsporen of archeologische sporen en structuren aanwezig?
- Uit welke periode dateren de vondsten?
- Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?

- Sluiten de sporen aan bij de resultaten van onderzoek in de omgeving en de data van de CAI en de huidige stand van zaken zoals gesynthetiseerd in Hillewaert et al (2019)?

Bij het aantreffen van menselijke begraafing zijn volgende onderzoeksvragen relevant:

- Wat is het geschatte aantal individuen?
- Wat is de bewaringstoestand?
- Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- Wat is de omvang?
- Komen er oversnijdingen voor?
- Wat is de begravingsdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?

Figuur 7: Opname van het terrein tijdens het veldwerk

Figuur 8: Sleuvenplan van het proefsleuvenonderzoek ten opzichte van de orthofoto uit 2024 (agiv)

4 Assessmentrapport

4.1 Inleiding

Het proefsleuvenonderzoek, met code 2026B206, is uitgevoerd door een team bestaande uit een erkend archeoloog/veldwerkleider, een kraanman en een assistent-archeoloog. Het onderzoek vindt plaats op maandag 2 maart 2026. Dagrappporten staan in bijlage.

Het sleuvenpatroon wijkt licht af van het vooropgestelde plan in het Programma van Maatregelen (Roelens, 2024b, 13). Door de aanwezigheid van een rioolputje, is de ligging van de proefput licht opgeschoven in noordelijke richting. De aangepaste ligging situeert zich nog steeds ten opzichte van belangrijke bodemingrepen.

Op basis van de aangelegde profielput en terreinopnames kan een uitstekend beeld gevormd worden van het bodemarchief binnen het projectgebied. In totaal is een 4 bij 4 m grote profielput aangelegd, met een oppervlakte van 18,8 m². Dat is 1,15 % van de totale oppervlakte van zone waar bouwwerken gepland zijn (1949 m²). De sleuven zijn aangelegd totdat de grondwatertafel dieper graven onmogelijk maakt, tussen 210 en 220 cm diepte ten opzichte van het maaiveld.

Verspreid over de sleuven is één aardkundig profiel aangelegd. In de sleuf dagzomen twee archeologisch sporen.

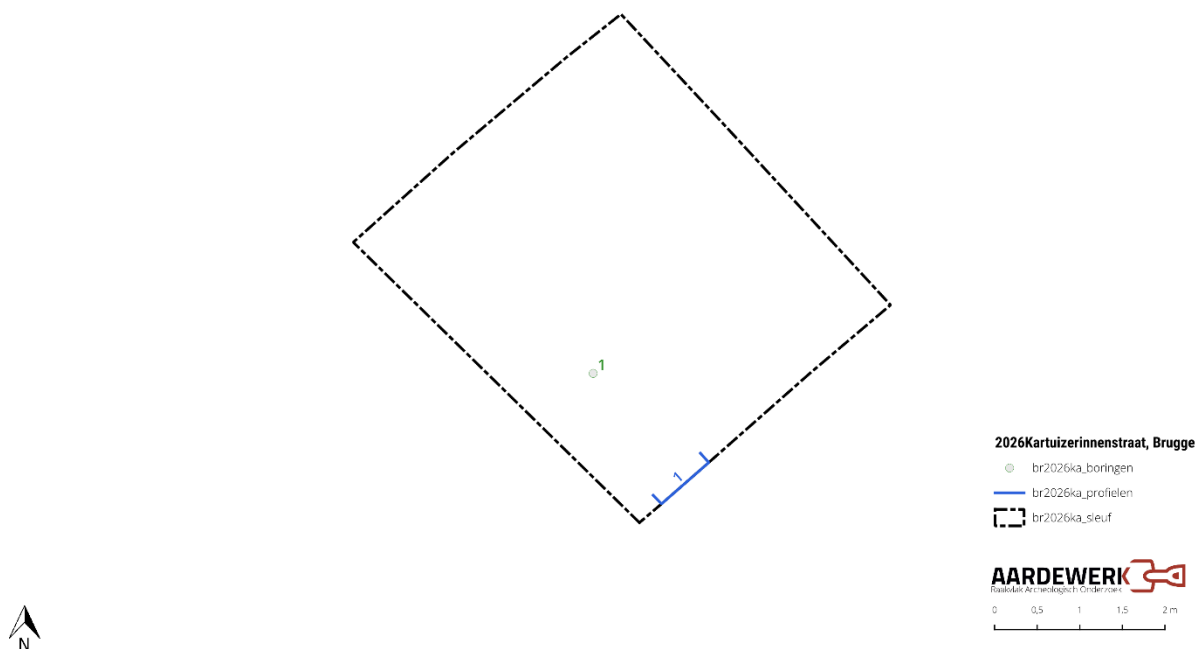

Figuur 9: De uitgevoerde ten opzichte van de voorgestelde proefput en de orthofoto uit 2024 (agiv)

Figuur 10: Zicht op de puinlagen in sleuf 1

BR2026KA	2026B206	plan 9	04/03/2026
----------	----------	--------	------------

Figuur 11: Bodemkundige profielen (en boring) aangelegd tijdens het archeologisch proefonderzoek (agiv)

4.2 Beschrijving van de aardkundige opbouw van het gebied

In de proefput is één aardkundig profiel aangelegd. In sleuf 1 is profiel 1 aangelegd. De sleuf en het profiel zijn uitgegraven tot 220 cm onder het maaiveld. Dieper graven was onmogelijk door de grondwatertafel. Het profiel bestaat uit tien antropogene bodemhorizonten. De horizonten bestaan uit donkergrijs zand met verschillende fracties puin en lagen die integraal bestaan uit puin. Als aanvulling op dit profiel is een boring uitgevoerd in het vlak van deze sleuf. Binnen boring 1 zijn vijf horizonten herkend.

Profiel 1 – aangevuld met boring 1 - in sleuf 1 geldt als referentieprofiel. In dit profiel kon de moederbodem bereikt worden. De profielput is 220 cm diep gegraven ten opzichte van het maaiveld. Door het grondwater was het onmogelijk om dieper te graven. Het profiel wordt aangevuld met een 120 cm diepe, manuele boring.

Profiel 1 (PR1) is aangelegd op donderdag 2 maart 2026 onder een heldere hemel op een binnenplein van een bebouwd perceel. De hoogte van het maaiveld van het profiel is 712 cm TAW.

Het profiel bestaat uit vijftien bodemkundige lagen:

- H1 = technische laag (^T1-horizont), 0-5 cm; scherpe ondergrens bereikt; droog; heterogeen; rood stabilisatiezand; kalkrijk
- H2 = technische laag (^T2-horizont), 5-18 cm; scherpe ondergrens bereikt; droog; homogeen; kasseien
- H3 = technische laag (^T3-horizont); 18-26 cm; scherpe ondergrens bereikt; droog; homogeen; stabilisé; kalkrijk

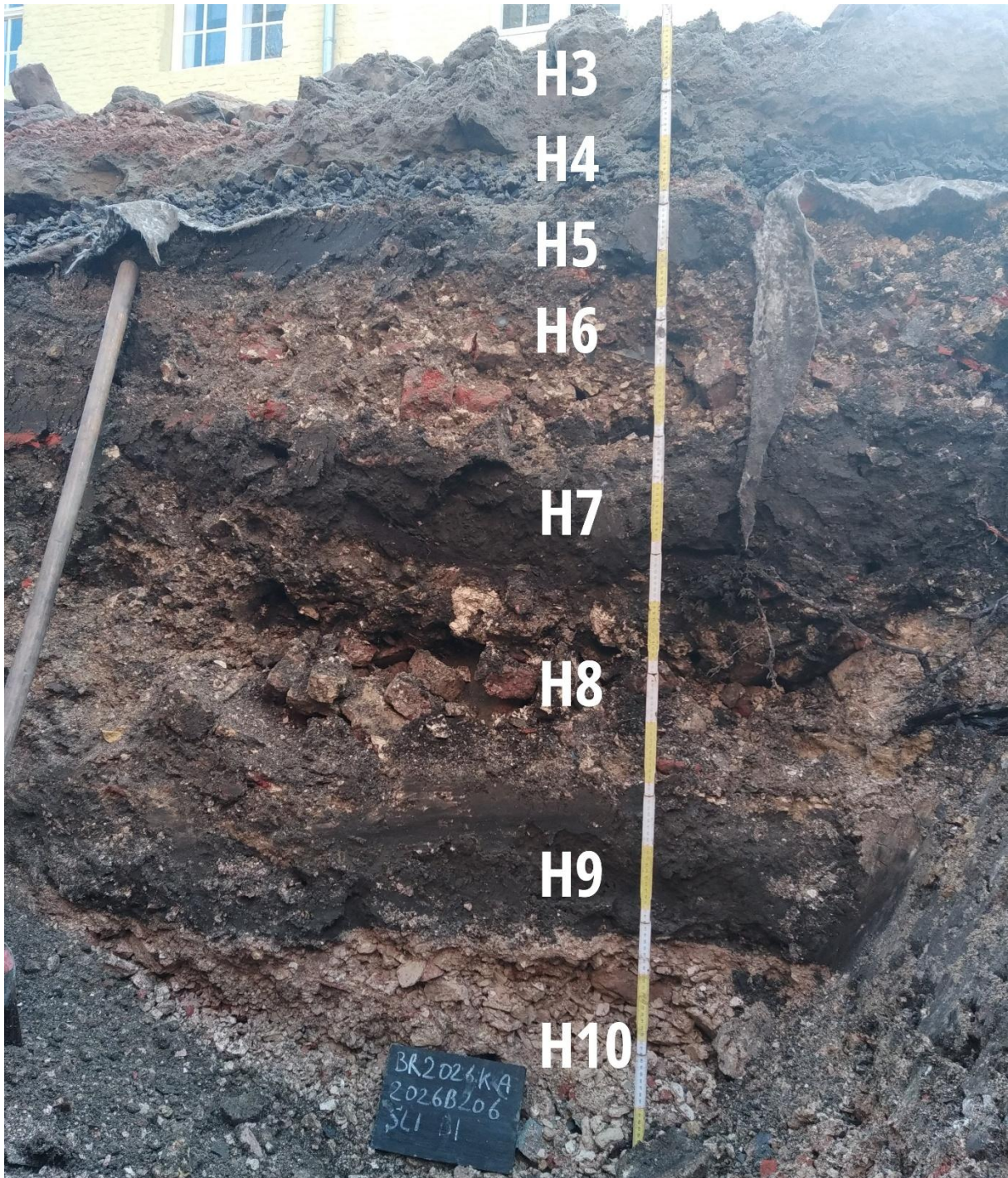
- H4 = technische laag (^T4-horizont); 26-36 cm; diffuse ondergrens bereikt; vochtig; homogeen; steenslag op geotextiel
- H5 = puinlaag (^Au1-horizont); 36-53 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; heterogeen; grijsbruin zand; veel puin
- H6 = puinlaag (^Au2-horizont); 53-80 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; heterogeen; grijsbruin zand; zeer veel puin
- H7 = puinlaag (^Au3-horizont); 80-103 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; heterogeen; donkerbruingrijs zand met puin brokstukken
- H8 = puinlaag (^T5-horizont); 103-137 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; homogeen; geel zand; bijna integraal puin
- H9 = puinlaag (^Au4-horizont); 137-163 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; heterogeen; donkergrijs zand en puin
- H10 = puinlaag (^T6-horizont); 163-220 cm; scherpe ondergrens bereikt; vochtig; homogeen; integraal puin, mortel en baksteenbrokken
- H11 = limnische laag (L1-horizont), 220-244m; diffuse ondergrens bereikt; nat; homogeen; bruingrijs zand; organisch materiaal
- H12 = limnische laag (L2-horizont), 244-276 cm; diffuse ondergrens bereikt; nat; heterogeen; bruingrijs en geel zand;
- H13 = limnische laag (L3-horizont), 276-301 cm; diffuse ondergrens bereikt; nat; homogeen; bruingrijs zand;
- H14 = limnische laag (L4-horizont), 301-3332 cm; diffuse ondergrens bereikt; nat; homogeen; donkergrijs licht kleig zand;
- H15 = moederbodem (C-horizont), 332-340 cm; ondergrens niet bereikt; nat; homogeen; wit zand;

De actuele grondwatertafel is bereikt op 210 cm onder het maaiveld (502 cmTAW). De bovengrens van de zone met roestvlekken is niet zichtbaar.

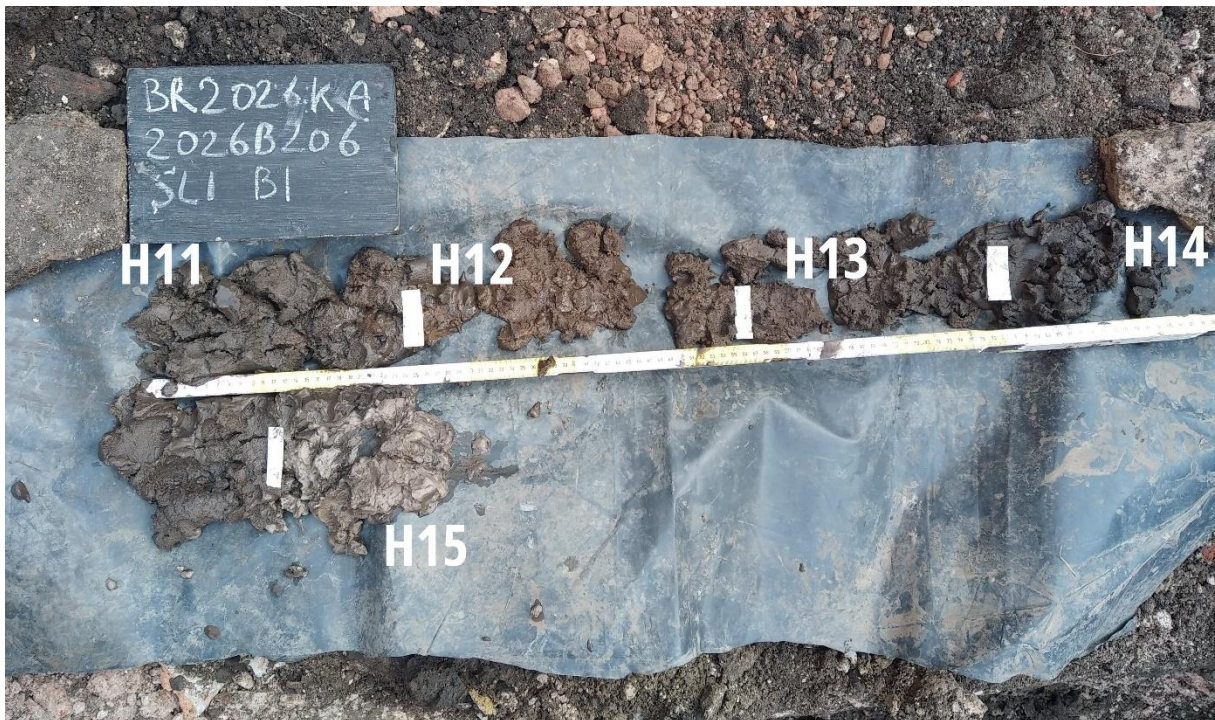
Profiel 1 en boring 1 in sleuf 1 bestaan uit verschillende delen. De bovenste 220 cm wordt geïnterpreteerd als integraal antropogeen. De top van de bodem bestaat uit technische lagen (kasseien en steenslag) en daaronder een opeenvolging van puinlagen, met variërende hoeveelheden puinfragmenten. De puinlagen zijn waarschijnlijk het gevolg van de gedeeltelijke sloop van het Kartuizerinnenklooster in de 19e eeuw.

Onder de antropogene lagen liggen vier limnische lagen. Dit zijn lagen die onder water afgezet zijn. De bovenste horizont (H10) bevat een fractie organisch materiaal, terwijl de onderste laag (H13) licht kleig is. De laag is traag afgezet onder water of zeer natte omstandigheden. Doordat de laag waterverzadigd en onrijp is, vertoont het boorprofiel grote gaten. Veen of veenachtige lagen zijn niet herkend. Deze lagen worden gelinkt aan de oorspronkelijk brede bedding van de Dijver.

De zandige moederbodem is ontdekt op een diepte van 332 cm ten opzichte van het maaiveld (380 cmTAW). De moederbodem bestaat uit wit zand. In deze laag zijn geen sporen van bodemvorming herkend.

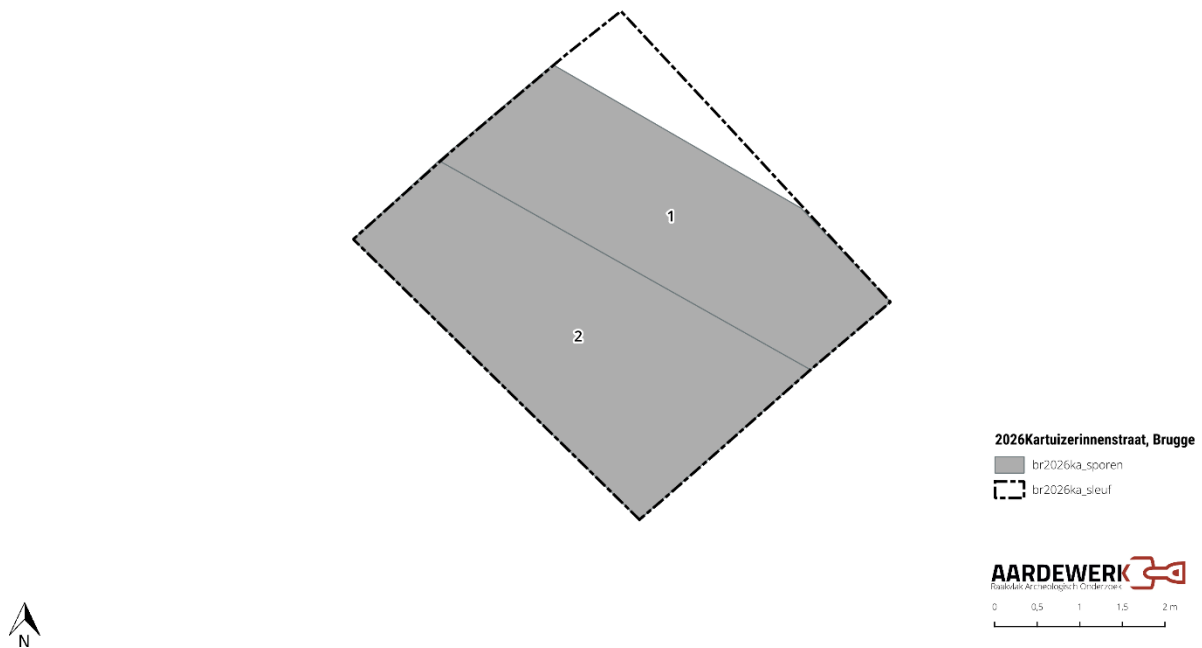
Figuur 12: Profiel 1 in sleuf 1 met aanduiding van de beschreven horizonten

Figuur 13: Boring 1 in sleuf 1 met aanduiding van de beschreven horizonten

BR2026KA - 2026B206 profielen									
ID	sleuf	type	horizont	bovengrens	ondergrens	omschrijving	kalk	hoogte cmTAW	
PR1	1	antropogeen	H1	^T1	0	5	rood stabilisastiezand		712
			H2	^T2	5	18	kasseien		707
			H3	^T3	18	26	stabilisé		694
			H4	^T4	26	36	steenslag op geotextiel		686
			H5	^Au1	36	53	grijsbruin zand, veel puin		676
			H6	^Au2	53	80	grijsbruin zand, zeer veel puin		659
			H7	^Au3	80	103	donkerbruingrijs zand met puin brokstukken		632
			H8	^T5	103	137	geel zand, veel puin		609
			H9	^Au4	137	163	donkergrijs zand en puin		575
			H10	^T6	163	220	integraal puin, mortel en baksteenbrokken		549
B1	1		H11	L1	220	244	bruingrijs zand, organisch materiaal		492
			H12	L2	244	276	bruingrijs en geel zand		468
			H13	L3	276	301	bruingrijs zand		436
			H14	L4	301	332	donkergrijs, licht kleig zand		411
			H15	C	332	340	wit zand		380

Figuur 14: Tabel met alle bodemkundige informatie (profiel 1 en boring 1)

Figuur 15: Allesporenplan van het proefsleuvenonderzoek

4.3 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

In de sleuven dagzomen twee archeologische sporen. Het gaat om een laag en een muur. Spoor 1 is een bakstenen muur. De muur is ongeveer 100 cm breed en 80 cm diep. De muur is opgebouwd uit bakstenen van kleiner formaat (23 x 11 x 5,5 cm) en gemetseld met een harde kalkmortel. De oostelijke zijde van de muur is bezet met een beige, harde kalkmortel. Op basis van de baksteenformaten en de gebruikte mortel, lijkt deze muur jonger dan de middeleeuwen.

Een vergelijking met het plan van landmeter J.L. Lammeire uit 1784 maakt duidelijk dat het hier waarschijnlijk om de fundering van de pandgang gaat.

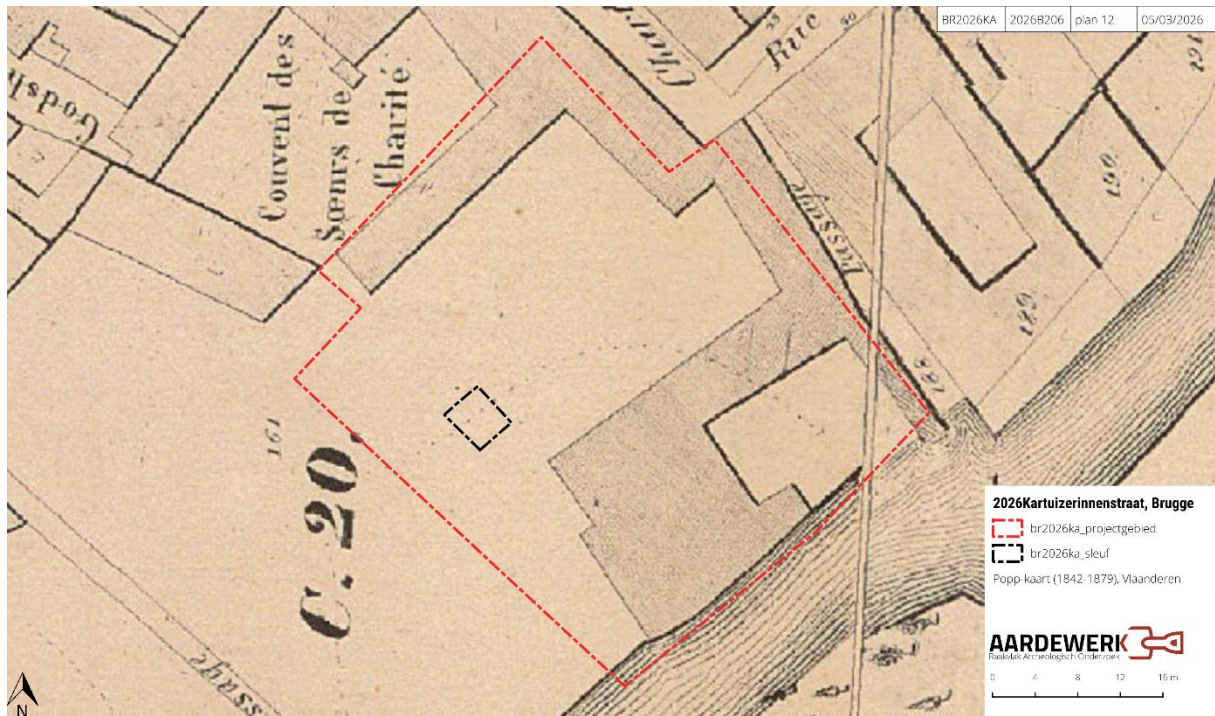
Spoor 2 is een puinlaag. De laag wordt binnen profiel 1 beschreven als horizont 7. Het is een laag donkerbruingrijs zand met puin brokstukken. De laag is aanwezig tussen 80 en 103 cm diep ten opzichte van het huidige maaiveld.

Op basis van de historisch-cartografische gegevens zijn een aantal kloostergebouwen – waaronder de keuken, de refter en de pandgang – gesloopt in de eerste helft van de 19e eeuw. Deze en de andere puinlagen worden met die sloopfasen in verband gebracht.

Tabel 1: sporenlijst

BR2026KA - 2026B206 sporenlijst				
ID	SL	Interpretatie	Afmetingen	Omschrijving
1	1	muur	100 cm breed, 80 cm diep	bakstenen muur, 23 x 11 x 5,5 cm, harde kalkmortel; oostelijke zijde bezet met beige, harde kalkmortel
2	1	laag	23 cm dik	puinlaag (horizont 7 in profiel 1)

Figuur 18: Het projectgebied ten opzichte van de Popp kaart (1842-1879; agiv) met de situatie na de sloop in de 19e eeuw

4.4 Assessment van de vondsten

Tijdens het proefonderzoek zijn zeer weinig vondsten verzameld. In één van de puinlagen (spoor 2) zijn twee vondsten ontdekt. Het gaat om een massief fragment bewerkte witsteen (vondstnummer 1). Op de steen zijn duidelijke steenkapperssporen zichtbaar in verschillende richtingen. Het gaat om een architecturaal hoekelement, dat oorspronkelijk deel zal uitgemaakt hebben van de gesloopte kloostergebouwen.

Een tweede vondst is een fragment van een zogenaamde marmer- of schildpadtegels (vondstnummer 2). Het gaat om een polychrome tegel met een paarse marmernabootsing. Deze tegels werden in de 18e eeuw geproduceerd in de Brugse faiencefabriek Pulinx (De Witte, 1978). Waarschijnlijk gaat het hier om een interieurelement uit de gesloopte kloostergebouwen.

Het zeer lage aantal vondsten is zeer opvallend. De puinlagen bestaan bijna integraal uit baksteenbrokken en mortel. Aardwerk, bot of metaal komen niet voor.

Figuur 19: Bewerkt stuk natuursteen met duidelijke steenkapperssporen (vondstnummer 1)

Figuur 20: Bewerkt stuk natuursteen met duidelijke steenkapperssporen (vondstnummer 1)

Figuur 21: Fragment van een zogenaamde marmer- of schildpadtegel (vondstnummer 2)

Tabel 2: Vondstenlijst

BR2026KA - 2026B206 vondstenlijst											
Vondstnummer	Datum	Sleuf	Spoor	Type context	Inzamelwijze	grijis aardewerk	baksteen	natuursteen	bouwkeramiek	Opmerking	Datering
1	2/03/2026	1	2	puinlaag	manueel			1		bewerkte blok witsteen	
2	2/03/2026	1	2	puinlaag	manueel				1	paarse marmertegel	18e eeuw

5 Besluit

5.1 Onderzoeksvragen

Het doel van het archeologisch onderzoek is een antwoord te bieden op volgende vragen:

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
  - Tijdens het archeologisch proefsleuvenonderzoek zijn twee sporen ontdekt: een muur (spoor 1) en een puinlaag (spoor 2). De muur wordt geïdentificeerd als deel van de pandgang van het Kartuizerinnenklooster, gebouwd in de 16e of 17e eeuw. De puinlaag is afkomstig van een sloopfase uit de eerste helft van de 19e eeuw.
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
  - De muur is gebouwd in de 16e of 17e eeuw. De puinlaag is ontstaan in de 19e eeuw.
- Wat is de relatie tussen het bestaande gebouwenbestand en het aanwezig archeologisch erfgoed?
  - De ontdekte archeologische sporen weerspiegelen oudere bouw- en sloopfasen van het Kartuizerinnenklooster.

- Zijn er andere bouwsporen of archeologische sporen en structuren aanwezig?
  - Nee.
- Uit welke periode dateren de vondsten?
  - De vondsten dateren uit de 16e tot 18e eeuw.
- Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
  - Ja, het gaat om bouwelementen van het Kartuizerinnenklooster.
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie
  - De materiële aanwijzingen duiden op bouw- en sloopfasen van het Kartuizerinnenklooster.
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners?
  - Het archeologisch onderzoek levert geen enkele vondst op, die meer informatie kan geven over de achtergrond van de bewoners.
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
  - Er is geen organisch vondstmateriaal aangetroffen. De anorganische vondsten zijn twee fragmenten bouwmetaal. Deze elementen kunnen gelinkt worden aan het Kartuizerinnenklooster.
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
  - Een massief stuk bewerkte natuursteen is een bouwelement van het Kartuizerinnenklooster, waarschijnlijk uit de 16e of 17e eeuw. Een zogenaamde marmer- of schildpadtegels is een interieurelement uit dit klooster en dateert uit de 18e eeuw.
- Sluiten de sporen aan bij de resultaten van onderzoek in de omgeving en de data van de CAI en de huidige stand van zaken zoals gesynthetiseerd in Hillewaert et al (2019)?
  - De sporen en vondsten worden allemaal gelinkt aan verschillende bouw- en sloopfasen van het Kartuizerinnenklooster. De vondsten sluiten dus aan bij de gekende data.
  - Het tweede, onderste deel van het bodemkundig profiel toont onder water afgezette lagen aan. Dit sluit aan bij de theorie dat het gebied oorspronkelijk deel uitmaakt van de bedding van de Dijver en vermoedelijk pas vanaf de 13e eeuw wordt bewoond. In 2024 is een opgraving uitgevoerd op een terrein dat ten noorden grens aan het huidige projectgebied (Verwerft, 2025). Hier bestaat de originele moederbodem uit

geel zand – met sporen van bodemvorming – en ligt het 2 m hoger (580 cmTAW) dan binnen het huidig projectgebied (380 cmTAW). De grens van die oorspronkelijk brede bedding situeert zich tussen beide projecten.

Bij het aantreffen van menselijke begraving zijn volgende onderzoeksvragen relevant: er zijn geen menselijke begravingen ontdekt.

- Wat is het geschatte aantal individuen?
  - Niet relevant.
- Wat is de bewaringstoestand?
  - Niet relevant.
- Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Niet relevant.
- Wat is de omvang?
  - Niet relevant.
- Komen er oversnijdingen voor?
  - Niet relevant.
- Wat is de begravingdensiteit uitgedrukt in minimum aan individuen per oppervlakte?
  - Niet relevant.

Figuur 22: Allesporenplan ten opzichte van de diepste bodemingrepen en de GRB-basiskaart (Roelens, 2024a; agiv)

5.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Op basis van het archeologisch onderzoek is voldoende informatie verzameld over het projectgebied. Deze informatie wijst op een lage kans op aantasting van archeologisch erfgoed. Vervolgonderzoek met andere onderzoeksmethodes biedt geen kans op kennisvermeerdering.

De vergunningsplichtige werken met bodemingrepen omvatten de aanleg van een 14 m lange en 2,2 m brede inrijhelling voor fietsen tegen de zuidwestelijke gevel, gefundeerd op micropalen met een maximale uitgravingsdiepte van 2,6 m onder het maaiveld (grotendeels binnen het bestaande onderkelderde volume). Daarnaast worden twee gekoppelde regenwaterputten van 5000 liter met infiltratiekratten voorzien (maximale footprint ongeveer 14 m² voor de putten en 30 m² voor de kratten, tot ongeveer 3 m diep), evenals drie septische putten (één van 3000 liter en twee van 7500 liter, samen een footprint van ongeveer 34 m²) met leidingen tot circa 1,2 m diep. De overige werken op het binnenplein, waaronder verhardingen en parkeerplaatsen, hebben een beperkte verticale impact tot ongeveer 50 cm onder het maaiveld.

Het grootste deel van de bodemingrepen situeert zich integraal in 19e eeuwse puinlagen. Enkel de geïsoleerde, diepere bodemingrepen situeren zich in limnische lagen, waar geen bewoning verwacht wordt. De ligging van de technische putten zal aangepast worden aan de locatie van de muur, die in situ bewaard blijft.

5.3 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Raakvlak heeft een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de binnenkoer van het huidige politiecommissariaat District Centrum in de Kartuizerinnenstraat 4 in Brugge. Het proefsleuvenonderzoek, met code 2026B206, is uitgevoerd door een team bestaande uit een erkend archeoloog/veldwerkleider, een kraanman en een assistent-archeoloog. Het onderzoek vindt plaats op maandag 2 maart 2026. Dagrappporten staan in bijlage. Het sleuvenpatroon wijkt licht af van het vooropgestelde plan in het Programma van Maatregelen. Door de aanwezigheid van een rioolputje, is de ligging van de proefput licht opgeschoven in noordelijke richting. De aangepaste ligging situeert zich nog steeds ten opzichte van belangrijke bodemingrepen.

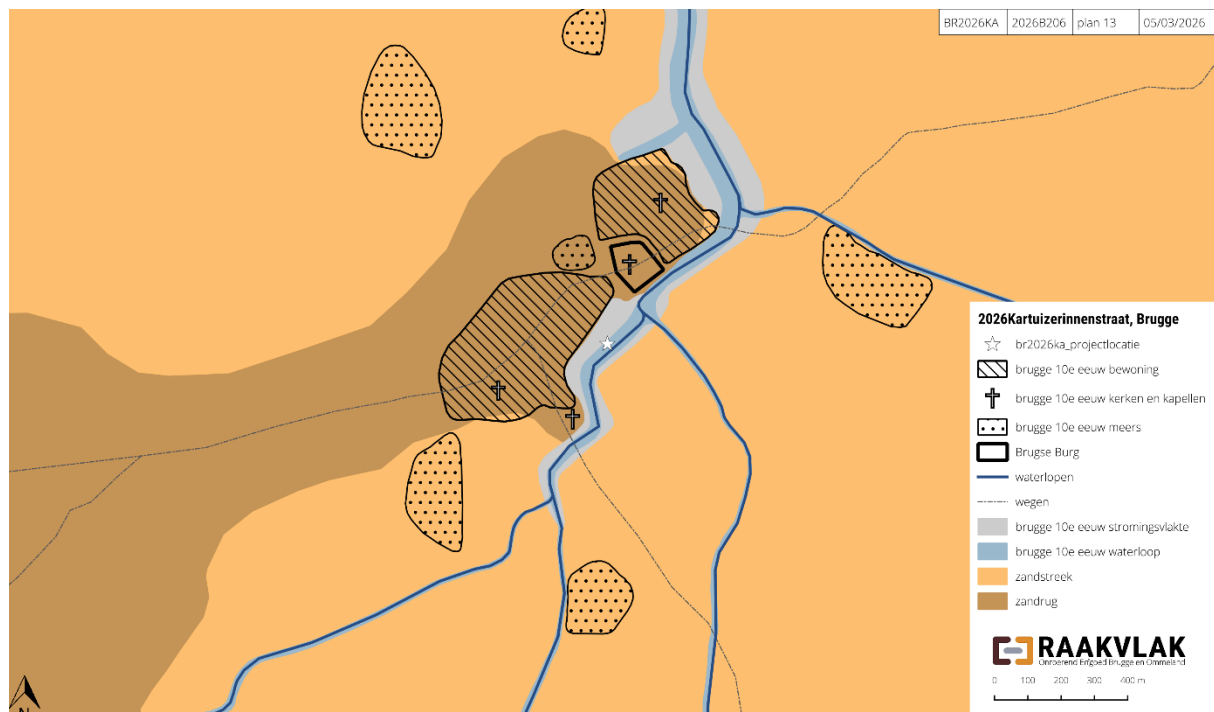
Op basis van de aangelegde profielput en terreinopnames kan een uitstekend beeld gevormd worden van het bodemarchief binnen het projectgebied. In totaal is een 4 bij 4 m grote profielput aangelegd, met een oppervlakte van 18,8 m². Dat is 1,15 % van de totale oppervlakte van zone waar bouwwerken gepland zijn (1949 m²). De sleuven zijn aangelegd totdat de grondwatertafel dieper graven onmogelijk maakt, tussen 210 en 220 cm diepte ten opzichte van het maaiveld. Verspreid over de sleuven is één aardkundig profiel aangelegd. In de sleuf dagzoomt één archeologisch spoor.

Tijdens het archeologisch onderzoek kon door de hoge grondwatertafel niet dieper gegraven worden dan 220 cm.

Het referentieprofiel bestaat uit een combinatie van een bodemkundig profiel en een boring (om de dieper liggende delen te onderzoeken). De bovenste 220 cm wordt geïnterpreteerd als integraal antropogeen. De top van de bodem bestaat uit technische lagen (kasseien en steenslag) en daaronder een opeenvolging van puinlagen, met variërende hoeveelheden puinfragmenten. De puinlagen zijn waarschijnlijk het gevolg van de gedeeltelijke sloop van het Kartuizerinnenklooster in de 19e eeuw.

Onder de antropogene lagen liggen vier limnische lagen. Dit zijn lagen die onder water afgezet zijn. De bovenste horizont (H10) bevat een fractie organisch materiaal, terwijl de onderste laag (H13) licht kleilig is. De laag is traag afgezet onder water of zeer natte omstandigheden. Doordat de laag waterverzadigd en onrijp is, vertoont het boorprofiel grote gaten. Veen of veenachtige lagen zijn niet herkend. Deze lagen worden gelinkt aan de brede bedding van de Dijver. De zandige moederbodem is ontdekt op een diepte van 332 cm ten opzichte van het maaiveld (380 cmTAW). De moederbodem bestaat uit wit zand. In deze laag zijn geen sporen van bodemvorming herkend.

Deze gegevens sluiten aan bij de theorie dat het gebied oorspronkelijk deel uitmaakt van de bedding van de Dijver en vermoedelijk pas vanaf de 13e eeuw wordt bewoond. In 2024 is een opgraving uitgevoerd op een terrein dat ten noorden grens aan het huidig projectgebied (Verwerft, 2025). Hier bestaat de originele moederbodem uit geel zand – met sporen van bodemvorming – en ligt het 2 m hoger (580 cmTAW) dan binnen het huidig projectgebied (380 cmTAW).

Figuur 23: De projectlocatie ten opzichte van een landschapsreconstructie van Brugge in het jaar 1000

In de sleuven dagzomen twee archeologische sporen. Het gaat om een laag en een muur. Spoor 1 is een bakstenen muur. De muur is ongeveer 100 cm breed en 80 cm diep. De muur is opgebouwd uit

bakstenen van kleiner formaat (23 x 11 x 5,5 cm) en gemetseld met een harde kalkmortel. De oostelijke zijde van de muur is bezet met een beige, harde kalkmortel. Op basis van de baksteenformaten en de gebruikte mortel, lijkt deze muur jonger dan de middeleeuwen. Een vergelijking met het plan van landmeter J.L. Lammeire uit 1784 maakt duidelijk dat het hier waarschijnlijk om de fundering van de pandgang gaat.

Spoor 2 is een puinlaag. De laag wordt binnen profiel 1 beschreven als horizont 7. Het is een laag donkerbruingrijs zand met puin brokstukken. De laag is aanwezig tussen 80 en 103 cm diep ten opzichte van het huidige maaiveld. Op basis van de historisch-cartografische gegevens zijn een aantal kloostergebouwen – waaronder de keuken, de refter en de pandgang – gesloopt in de eerste helft van de 19e eeuw. Deze en de andere puinlagen worden met die sloopfasen in verband gebracht.

Tijdens het proefonderzoek zijn opvallend weinig vondsten verzameld. De vondsten worden gelinkt aan bouw- en sloopfasen van het Kartuizerinnenklooster.

Op basis van deze resultaten is duidelijk dat de kans op begraven erfgoed in de binnenkoer zeer laag is. De sloop en ruiming van de gebouwen en het kerkhof in de 19e eeuw zijn zeer grondig gebeurd. Het grootste deel van de bodemingrepen situeert zich integraal in 19e eeuwse puinlagen. Enkel de geïsoleerde, diepere bodemingrepen situeren zich in limnische lagen, waar geen bewoning verwacht wordt. De ligging van de technische putten is aangepast worden aan de locatie van de muur, die in situ bewaard blijft. Dit leidt tot de conclusie dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

5.4 Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek

Raakvlak heeft een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de binnenkoer van het huidige politiecommissariaat District Centrum in de Kartuizerinnenstraat 4 in Brugge. Het proefsleuvenonderzoek, met code 2026B206, is uitgevoerd door een team bestaande uit een erkend archeoloog/veldwerkleider, een kraanman en een assistent-archeoloog.

Een proefsleuvenonderzoek wijst op afwezigheid van een archeologische site. Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

6 Bibliografie

Bodemverkenner: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>

Cartesius: http://www.ngi.be/cartesius/images/air/1951_B3_4087.jpg

Centrale Archeologische Inventaris: <https://cai.onroenderfgoed.be/>

Erfgoedbrugge: <https://erfgoedbrugge.be/>

https://zoeken.erfgoedbrugge.be/detail.php?nav_id=1-1&id=323627767&index=5&cmvolgnummer=

Geopunt: <http://www.geopunt.be/kaart>

Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135139>

De Witte Hubert, 1978: Arsenaalstraat: 18de-eeuwse faienceindustrie in Het Brugs Ommeland 18/4, p307

Roelens Frederik, Landsheere Caroline en Verwerft Dieter, 2024: *Kartuizerinnenstraat 4, Brugge. Heraanleg binnenkoer Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek), Deel 2: Verslag van Resultaten*, 61p

Roelens Frederik, Landsheere Caroline en Verwerft Dieter, 2024: *Kartuizerinnenstraat 4, Brugge. Heraanleg binnenkoer Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek), Deel 3: Programma van Maatregelen*, 14p

Verwerft Dieter, Germonpré Femke, Roelens Frederik en Mikkelsen Jari Hirsch, 2025: *2024 Kartuizerinnenstraat, Brugge: Archeologierapport naar aanleiding van de archeologische opgraving*, 14p

7 Bijlagen

BR2026KA - 2026B206 dagrapporten						
dag	datum	weer	medewerkers	werkzaamheden en interpretaties	strategische keuzes	conclusie specialisten
1	maandag 02/03/2026	helder en zonnig	Mathias D'hulst (archeoloog), Jurgan Van de Walle (technisch medewerker) en (Dieter Verwerft (veldwerkleider)	aanleg en registratie sleuf 1	niet van toepassing	voldoende informatie verzameld

Bijlage 1: Dagrapporten

BR2026KA - 2026B206plannenlijst					
ID	type	onderwerp	bron	aanmaak	datum
plan 1	situering projectgebied	GRB-basiskaart	agiv	digitaal	2/03/2026
plan 2	situering projectgebied	GRB-basiskaart (uitgezoomd)	agiv	digitaal	2/03/2026
plan 3	situering projectgebied	orthofoto 24	agiv	digitaal	2/03/2026
plan 4	situering projectgebied	topografische kaart	agiv	digitaal	2/03/2026
plan 5	overzichtsplan	1748	agiv	digitaal	3/03/2026
plan 6	overzichtsplan	voorgestelde sleuf	agiv	digitaal	3/03/2026
plan 7	overzichtsplan	sleuvenplan	agiv	digitaal	3/03/2026
plan 8	overzichtsplan	aanpassing	agiv	digitaal	3/03/2026
plan 9	overzichtsplan	profielen	agiv	digitaal	4/03/2026
plan 10	overzichtsplan	allsporenplan	agiv	digitaal	4/03/2026
plan 11	overzichtsplan	sporen en 1748	agiv	digitaal	4/03/2026
plan 12	historische kaart	Popp	agiv	digitaal	5/03/2026
plan 13	overzichtsplan	Brugge 1000	agiv	digitaal	5/03/2026

Bijlage 2: Plannenlijst

